

Hilla Vallin

**MUSEOYHTEISTYÖN HYÖDYNTÄMINEN
VARHAISKASVATUKSESSA**
Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Huhtikuu 2024

TIIVISTELMÄ

Hilla Vallin: Museoyhteistyön hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden kandidaattiohjelma, varhaiskasvatuksen opettaja
Huhtikuu 2024

Tässä tutkielmassa tarkastellaan yhteistyötä museoiden ja varhaiskasvatusinstituutioiden välillä. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on tunnistaa, miten yhteistyötä on aiemmin tutkittu, millaisia yhteistyön muotoja on olemassa sekä miten yhteistyötä voitaisiin kehittää jatkossa. Historia- ja kulttuurikasvatus sisältyy Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) –ohjausasiakirjan määrittämiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Ohjausasiakirjojen mukaan varhaiskasvatuksessa tulisi hyödyntää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä ja toteuttaa kulttuurikasvatusta vaihtelevin tavoin. Sopivina oppimisympäristöinä mainitaan esimerkiksi teatterit ja museot. Varhaiskasvatuksella on tärkeä rooli monipuolisten ja mielekkäiden oppimiskokemusten tarjoajana kaikille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille. Hedelmällisen historia- ja kulttuurikasvatuksen toteutumiseksi tarvitaan yhteistyötä museoiden ja varhaiskasvattajien välillä. Toimivan yhteistyön luomiseksi on tarpeen tarkastella eri osapuolten osuutta yhteistyön rakentamisessa.

Tutkielman aineisto kerättiin kahdesta tietokannasta joulukuussa 2023. Aineisto rajattiin vuosina 2013–2023 julkaistuihin kansainvälisiin tutkimusartikkeleihin. Tarkasteltu aineisto koostui yhdeksästä vertaisarvioidusta tutkimusartikkelista. Analyysin tukena tutkielmassa hyödynnettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimustulosten perusteella voitiin tunnistaa useita erilaisia tapoja toteuttaa yhteistyötä. Tarkastelluissa tutkimuksissa historia- ja kulttuurikasvatusta toteutettiin museotiloissa, varhaiskasvatussyksiköissä ja digitaalisissa ympäristöissä. Merkittäviä yhteistyön muotoja olivat museovierailut, monivaiheiset ilmaisulliset projektikonaisuudet sekä eri aloilla toimivien kasvattajien yhdessä toteuttama suunnittelutyö. Kehittämiskohteita olivat muun muassa museoiden tarjoamien sisältöjen lapsilähtöisyys, ikätasoisuus sekä kasvatussisältöjen saavutettavuus. Tärkeinä nykyaikaisen museopedagogiikan piirteinä mainittiin digitaalisten materiaalien lisääminen vapaaseen käyttöön ja lasten näkökulman huomioimisen ensisijaisuus toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Tutkimustulosten perusteella varhaiskasvatukseen sisältyvä toiminta museoissa ja museoiden kasvatussisältöjen hyödyntäminen koettiin merkityksellisiksi lasten oppimisen kannalta. Samalla tulokset osoittivat kuitenkin myös tarpeen jatkotutkimukselle ja toiminnan kehittämiselle.

Avainsanat: museo, museopedagogiikka, varhaiskasvatus, historiatietoisuus, historiakasvatus, kulttuurikasvatus, kirjallisuuskatsaus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYKYS	6
2.1	Historiatietoisuus ja sen rakentuminen.....	6
2.2	Varhaiskasvatuksen rooli historia- ja kulttuurikasvatuksessa	7
2.3	Museopedagogiikka ja museo oppimisympäristönä.....	9
2.4	Tutkimuskenttä.....	11
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
3.1	Tutkimustehtävät.....	13
3.2	Systemaattinen kirjallisuuskatsaus.....	14
3.3	Tutkimuksen aineistot ja menetelmät	15
4	TULOKSET	19
4.1	Miten yhteistyötä on tutkittu?	19
4.2	Millaisia ovat museoiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyön muodot?	20
4.3	Millaisia kehittämiskohteita yhteistyössä on havaittu?	23
5	POHDINTA	26
5.1	Johtopäätökset.....	26
5.2	Tutkielman luotettavuuden arviointi.....	29
5.3	Jatkotutkimusmahdollisuudet.....	32
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	37
	Liite 1: Tutkielman aineisto.....	37
	Liite 2: Tutkimuskysymys 2: pelkistetyt ilmaukset ja pääluokat.....	39
	Liite 3: Tutkimuskysymys 3: pelkistetyt ilmaukset ja pääluokat.....	40

TAULUKOT

TAULUKKO 1.	HAKUTERMIT JA HAKULAUSEKKEET	16
TAULUKKO 2.	ENSIMMÄINEN HAKU- JA SEULONTAPROSESSI	17
TAULUKKO 3.	TOINEN HAKU- JA SEULONTAPROSESSI	18
TAULUKKO 4.	ESIMERKKI SISÄLLÖNANALYYSISSÄ TEHDYSTÄ LUOKITTELUSTA..	20
TAULUKKO 5.	ESIMERKKI SISÄLLÖNANALYYSISSÄ TEHDYSTÄ LUOKITTELUSTA..	23

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatusta toteutetaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä. Suurin osa toiminnasta kytkeytyy päiväkotien omiin tiloihin, joissa oppimisympäristöjä muokataan vastaamaan erilaisia tarpeita, teemoja tai projekteja. Myös päiväkotien välittömässä läheisyydessä olevien toimintaympäristöjen mahdollisuuksia hyödynnetään ahkerasti. Luonnonympäristöt ja rakennetun ympäristön kohteet, esimerkiksi leikkipuistot, ovat suosittuja retkikohteita. Lähikohteiden lisäksi toimintaa voidaan toteuttaa myös pidemmällä retkillä pois varhaiskasvatusyksiköstä. Varhaiskasvatuksessa hyödynnettäviä mahdollisia oppimisympäristöjä onkin oikeastaan loputtomasti, jos vain kasvattajien mielikuvitus ja käytettävissä olevat resurssit riittävät.

Varhaiskasvatuksen toteuttamista ohjaavat ensisijaisesti Opetushallituksen (2022) laatima Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirja, sekä varhaiskasvatuslaki. Ohjaavat asiakirjat kehottavat rikastamaan oppimisympäristöjä ulottamalla toimintaa monipuolisesti erilaisiin paikkoihin ja tiloihin. Suositeltavia oppimisympäristöjä ovat muun muassa erilaiset kulttuuripalvelut, kuten kirjastot, teatterit ja museot. Vierailut paitsi rikastavat lasten kokemusmaailmaa, myös avaavat täysin uusia oppimisen mahdollisuuksia ja näkökulmia. Yhteistyötä kulttuuri-instituutioiden ja varhaiskasvatuksen välillä on kehitetty vuosien saatossa ja pyritty lisäämään. Yleisesti kulttuurikasvatuksen rooli on noussut keskeiseksi keskustelun aiheeksi varhaiskasvatuksen toteutuksessa.

Kehittämistyöstä huolimatta kulttuuri-instituutioita hyödynnetään edelleen suhteellisen vähän oppimisen paikkoina alle kouluikäisillä lapsilla. Yhteistyön lisääminen ja kehittäminen ovat siis edelleen ajankohtaisia kysymyksiä, jotka kaipaavat lähempää tarkastelua. Tässä tutkielmassa kohdistan tarkastelun erityisesti kulttuurihistoriallisten museoiden ja varhaiskasvatuksen väliseen tämänhetkiseen yhteistyöhön. Tavoitteena on tunnistaa yhteistyön erilaisia muotoja, toteuttamistapoja sekä mahdollisia kehittämistarpeita, joilla toimintaa

voitaisiin parantaa tulevaisuudessa. Tutkimus toteutetaan systemaattisena kirjallisuuskatsauksena.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni kannalta olennaisimmat teoreettiset käsitteet sekä näkökulmat. Historiatietoisuuden lisäksi avaan varhaiskasvatuksen roolia historiatietoisuuden rakentamisessa, sekä museopedagogiikan sisältöjä. Luvun lopuksi esittelen lyhyesti aihepiirin viimeaikaista tutkimuskenttää.

2.1 Historiatietoisuus ja sen rakentuminen

Lapsen historiatietoisuus kehittyy historiakulttuurin kautta. Pellikka (2011) määrittelee historiakulttuuriin kuuluviksi kaikki ympäristön historialliset toiminnot ja tuotteet, jotka tuottavat menneisyyttä koskevia mielikuvia, toisin sanoen kaikki sellaiset kulttuurin alueet, joilla menneisyyden voi kohdata. Muun muassa museot, muistomerkit, muistelurituuaalit, historialliset taideteokset ja merkkipäivät ovat tällaisia kulttuurin osia. Toisaalta myös monet elokuvat, sadut, tietokonepelit ja kirjallisuus tuottavat mielikuvia menneisyydestä. Pellikan mukaan kohtaammekin kaikki menneisyyttä monella tavoin arkielämässä. Lapset saattavat käyttää historiakulttuurin tuotteita sen eri muodoissaan, mutta usein nämä tuotteet eivät sisälly mukaan päiväkodin toimintaan. Kuitenkin kaikki lapsen elämään sisältyvä historiakulttuuri kehittää historiatietoisuutta, oli toiminta sitten tietoista tai tiedostamatonta.

Tietoinen historiakasvatus pyrkii opettamaan menneisyyden jälkien havaitsemista omassa elämässämme ja omassa lähiympäristössämme. Pellikan (2011) mukaan historiatietoisuuden kehittäminen on tärkeää, sillä se on osa yksilön maailmankuvaa ja identiteettiä. Sen avulla lapsi ymmärtää nykyisyyden rakentumisen menneisyyden tuloksena, sekä oman asemansa sukupolvien ketjussa. Lapsi on jo varhain omalla tavallaan tietoinen historiasta, sillä hän havaitsee monia merkkejä menneisyydestä elinympäristössään. Pellikka esittää, että varsinainen historiatietoisuus syntyy, kun lapsi hahmottaa, että on olemassa

aikaulottuvuus, joka on ollut olemassa ennen häntä itseään. Suhde menneisyyteen rakentuu kuitenkin yksilöllisesti ja on pitkälti riippuvainen lapsen kasvu- ja kasvatusympäristöstä. Yhteinen ihmettely, keskusteleminen ja kyseleminen lapsille läheisistä ja heitä kiinnostavista aiheista ovat parhaita tapoja lähteä rakentamaan pienen lapsen historiatietoisuutta. Historiakulttuurin ymmärtäminen on tärkeää, koska se on osa jokaisen ihmisen elinympäristöä, vaikkei sen tuotteita käyttäisikään aktiivisesti.

2.2 Varhaiskasvatuksen rooli historia- ja kulttuurikasvatuksessa

Tutkimusten perusteella lapset ovat kiinnostuneita menneisyydestä ja kuuntelevat mielellään kuvauksia omasta lapsuudestaan ja menneisyyden ilmiöistä esimerkiksi omien sukulaistensa kertomina. Se, millaista sukupolvien välisen kanssakäymisen menneisyyttä koskeva sisältö on, vaihtelee paljon eri perheissä ja suvuissa. Siksi perheen ulkopuolelta tulevan historiakasvatuksen rooli on tärkeä lapsen historiatietoisuuden rakentumisen kannalta. (Pellikka, 2011) Varhaiskasvatuksen sisällöillä voidaan pyrkiä takaamaan jokaiselle lapselle mahdollisuus saada tietoa sekä omasta että yhteisönsä menneisyydestä.

Tärkein varhaiskasvatuksen toteuttamista ohjaava asiakirja on Opetushallituksen laatima Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022, jatkossa VASU). Kyseessä on "valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan" (Opetushallitus, 2022, s. 9). VASU on siis varhaiskasvattajia velvoittava asiakirja, jossa määritellään erityisesti varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet, toimintakulttuuri sekä pedagogisen toiminnan muodot suhteessa laaja-alaisen osaamisen ja oppimisen alueiden kokonaisuuksiin. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alueessa nostetaan esille lasten mielenkiinnon suuntaaminen historiallisiin asioihin. Sisällöissä pohditaan lähiyhteisön menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta. VASU ohjaa luomaan lapsille mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Erilaisten oppimista elävöittävien ja oppimisympäristöä rikastavien menetelmien hyödyntäminen on suositeltavaa. VASU kannustaakin rakentamaan yhteistyötä

muiden toimijoiden kanssa esimerkiksi kirjastoissa, museoissa ja teattereissa vieraillemisen avulla.

VASU:n määrittelemissä laaja-alaisen osaamisen alueissa nimetään kulttuurinen osaaminen. Ohjaustekstin mukaan lapsia tuetaan kulttuuri-identiteettien rakentamisessa. Tähän liittyy kiinteästi kyky ymmärtää erilaisia kulttuurisia taustoja ja kunnioittaa erilaisia kulttuuriperintöjä. VASU:n mukaan “varhaiskasvatuksessa saadut kokemukset, tiedot ja taidot kulttuuriperinnöstä vahvistavat lapsen kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria” (Opetushallitus, 2022, s. 27). Kulttuurikasvatuksen ei siis katsota ainoastaan lisäävän tietoa menneestä, vaan antavan myös eväitä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen.

Kulttuurikasvatukseen liittyy kiinteästi myös kulttuurisen moninaisuuden teema. Eerola-Pennasen (2022) mukaan nykyaikaisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on lasten tasa-arvon ja moninaisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen estäminen. Lähtökohtana on tämän myötä erilaisten kielellisten, kulttuuristen, katsomuksellisten ja uskonnollisten taustojen huomioon ottaminen ja kunnioittaminen. Toiminnassa pyritään kulttuurisesti vastuuntuntoiseen kasvatukseen, jossa yhdenvertaisuus ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus toteutuvat kokonaisvaltaisesti. Kulttuurikasvatuksessa ei tule keskittyä vain yksittäisiin piirteisiin, kuten ruokaan, vaatetukseen tai juhliin. Sen sijaan huomioidaan laajemmin kulttuuriset peruselementit, kuten arvot, uskomukset, tavat ja perinteet. Eerola-Pennanen kuvaa kulttuurisesti vastuuntuntoisen opetuksen olevan kaikille lapsille kuuluvaa perusopetusta, jossa asioita tarkastellaan monista eri näkökulmista. Usein lasten omien ihmettelyjen kautta voidaan päästä kiinni uusiin ja erilaisiin näkökulmiin, mikäli aikuisilla on rohkeutta tarttua lasten aloitteisiin ja ottaa kysymykset vakavasti. Päiväkodissa lasten tulisikin Eerola-Pennasen mukaan saada tuntea, että heidän kulttuuristaan ollaan kiinnostuneita ja sen tapoja ja historiaa arvostetaan.

Yhä monimuotoisemmaksi muuttuvassa yhteiskunnassamme varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opettajat ovat kuitenkin tutkimusten mukaan kokeneet riittämättömyyttä osaamisestaan toteuttaa kulttuurisesti vastuuntuntoista kasvatusta ja opetusta. Monet opettajat haluaisivat kehittää opetustoimintaa, mutta heiltä puuttuu taitoja ja keinoja tuottaa muutosta käytännön tasolla. (Eerola-Pennanen, 2022) Moninaisuuden huomioiminen myös

museoyhteistyön rakentamisessa ja historiakasvatuksen kehittämisessä onkin ajankohtainen kysymys, joka vaatii lisää tutkimustyötä aiheesta tulevaisuudessa.

Tämänhetkinen vallalla oleva sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys pohjautuu oppimisen kulttuurihistoriallisiin teorioihin. Niiden mukaan oppiminen on kognitiivinen, emotionaalinen ja sosiaalinen ykseys. Erilaisilla yhteisöillä ja lapsen kasvuympäristöllä on tärkeä merkitys, sillä oppiminen kiinnittyy kulttuuriseen ja sosiaaliseen kontekstiin. Oppiminen ja kehitys ovat dynaamisia ja kokonaisvaltaisia prosesseja, jotka muovaavat lapsen tietoisuutta ja identiteettiä. Sosiokonstruktivismin mukaisesti oppiminen rakentuu aiemman tiedon päälle. Rakentuminen tapahtuu nimenomaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden ihmisten kanssa. Oppimisen kannalta merkityksellisiä ovat toiminnallinen kokemuksellisuus sekä reflektio. Uusimmat kulttuurihistorialliset oppimisen teorit näkevätkin lapsen aktiivisena toimijana omassa oppimisprosessissaan, ei ainoastaan tiedon vastaanottajana. Toimiminen yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa sekä aikuisten että vertaisryhmän kanssa muodostaa oppimisen ja kehityksen keskiön. (Koivula & Hännikäinen, 2022) Kulttuurihistoriallisten oppimisen teorioiden pohjalta kasvatustoimintaa onkin pyritty kehittämään yhä toiminnallisempaan suuntaan ja mahdollistamaan vuorovaikutteinen oppiminen vertaisten kanssa. Toiminnallisuus on huomioitu kasvavassa määrin varhaiskasvatuksen lisäksi myös museopedagogiikassa.

2.3 Museopedagogiikka ja museo oppimisympäristönä

Museon rooli ja toimintakenttä on kokenut muutoksia viime vuosikymmeninä. Aiemmin museot nähtiin ensisijaisesti tutkimuksellisinä laitoksina, joiden pääasiallisena tehtävänä oli tuottaa tutkimustietoa ja säilyttää kulttuuriperintöä. Museoiden lain mukaiseen tehtävään sen sijaan sisältyy myös velvollisuus ylläpitää ja lisätä kansalaisten tietoutta kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. (Palviainen, 2000) Nykyaikainen museo on Kaitavuoren (2007) mukaan ennemmin yleisölle avoin ja yleisöä palveleva kulttuurilaitos. Tästä näkökulmasta museo on olemassa nimenomaan yleisöään varten ja vuorovaikutuksessa sen kanssa. Kansainvälinen museoneuvosto ICOM korostaa

erityisesti museoiden kasvatuksellisen toiminnan merkitystä ja sen kehittämisen tärkeyttä osana museotoimintaa. Tornberg ja Venäläinen (2008) muistuttavatkin, että vuorovaikutus yhteisön kanssa on yksi tärkeä osa-alue museoiden kasvatuksellisessa tehtävässä. Palviaisen (2000) mukaan näkökulma museoiden opetukseen oli pitkään esinekeskeinen tutkijan näkökulma ja opetustoiminta yliopistoista tuttua luennointia ja esitelmöintiä. Yhteiskunnan muuttuessa näkökulmaa on kuitenkin pyritty kääntämään esinekeskeisestä ihmiskeskeiseen. Tämä näkyy muun muassa interaktiivisuuden ja vuorovaikutteisuuden lisääntymisenä.

Tästä huolimatta museoiden yleisö on perinteisesti nähty varsin kapea-alaisena. Hacket, Holmes ja MacRae (2020) kirjoittavat, että lasten oppimisen parempi ymmärtäminen ja lasten mieltäminen museokävijöiksi on vaatinut sitkeää työtä asialle vihkiytyneiltä tutkijoilta ja kasvattajilta. Työn seurauksena museot ovat avanneet ovensa yhä enenevässä määrin nuorelle yleisölle ja tunnistaneet keskeisen roolinsa ja mahdollisuutensa tarjota ainutlaatuisia oppimiskokemuksia lapsille. Museoalan ammattilaisten kiinnostus lapsikävijöitä kohtaan onkin kasvanut selvästi viime vuosina, mutta aiheesta on kirjoitettu vasta varsin vähän tutkimuksia. Hacket ym. mukaan keskeisenä kehityslinjana on kuitenkin ollut lasten näkeminen ”pienien oppijoiden” sijaan tasa-arvoisina museovieraina aikuisten rinnalla, jolloin myös heidän tarpeensa ja oppimisen tapansa on pyritty huomioimaan yhä paremmin.

Museon mieltäminen oppimisympäristöksi korostaa pedagogista näkökulmaa. Kerääminen ja tiedon välittäminen nähdään tällöin ennemminkin välineinä pedagogisen perustehtävän toteuttamiselle. (Kaitavuori, 2007) Museopedagogiikka on käsitteenä laaja ja sisältää monia osa-alueita. Museopedagoginen yhdistys Pedaali Ry määrittelee museopedagogiikan toimintatavaksi, joka tarkastelee museota ja museokäyntiä kokonaisvaltaisesti, ei siis ainoastaan museon esittämää sisältöä. (Tornberg & Venäläinen, 2008) Tarkastelun keskiössä on kaikki se, mitä kävijä kohtaa museossa. Yleisön näkökulman esiin tuominen ja erilaisten kävijöiden tarpeiden huomioon ottaminen ovatkin museopedagogiikan keskeisimpiä sisältöjä. Museopedagogista toimintaa leimaa kaksisuuntaisuus museon ja yleisön välillä, jossa museopedagogiikka toimii ikään kuin välittäjänä. Tornberg ja Venäläinen muistuttavat kuitenkin, että kaikki museon toiminta ei ole automaattisesti pedagogiikkaa. Pedagogisen

toiminnan määritelmä täyttyy vasta, kun toiminnan suunnittelussa on tietoinen päämäärä. Ratkaisut tehdään tällöin jonkin opetus- tai kasvatustavoitteen saavuttamiseksi.

Museopedagogiikka ei kohdistu ainoastaan lapsiin, vaikka pedagogiikka sanana yhdistetäänkin usein nimenomaan heihin. Sen sijaan museopedagogisen toiminnan kohteina ovat kaikenikäiset ihmiset ja kaikenlaiset museokävijät. Suomessa käytössä on yleisesti termi museopedagogiikka, mutta esimerkiksi englanniksi käytetään usein termiä "museum education". Myös suomeksi voidaan käyttää rinnakkaiskäsitteinä muun muassa museokasvatusta, museo-opetusta ja yleisötyötä. Tornbergin ja Venäläisen (2008) mukaan museopedagogiikka toimintana sisältää monenlaista kommunikaatiota, viestintää, markkinointia ja näyttelysuunnittelua, minkä vuoksi sen määrittelemisen ei ole yksiselitteistä.

Yksi museopedagogiikan toteuttamisen tapa on kohderyhmäajattelu, jossa toimintoja kohdennetaan rajatuille ryhmille. Taustalla on tietoisuus ihmisten erilaisista tarpeista ja oppimistyyleistä, sekä siitä, että tietyntyypiset toiminnot soveltuvat vain osalle ihmisistä. Tyypillistä on esimerkiksi ikäperustainen jako lapsille, nuorille ja aikuisille suunnattuihin sisältöihin. Kaitavuoren (2007) mukaan kohderyhmäajattelulla on etunsa ja hyvät tarkoitusperät, mutta sen hyödyntämisessä piilee myös vaaroja. Tiettyyn ryhmään kuulumisen ei koskaan ole ainoa ihmistä määrittävä tekijä. Lisäksi ryhmästä tehdään aina oletuksia, jotka eivät välttämättä ole todenmukaisia ja ovat tällöin loukkaavia ja ongelmallisia. Sen vuoksi myös kohderyhmiin perustuva suunnittelu ja toiminta vaatii jatkuvaa arviointia ja kehittämistä.

2.4 Tutkimuskenttä

Suomenkielisessä tutkimuksessa museopedagogiikkaa ja sen hyödyntämistä kasvatuksessa ja opetuksessa on käsitelty viime vuosina ensisijaisesti opinnäytetöissä. Valtaosa niistä on keskittynyt peruskouluikäisten lasten opetukseen ja museoyhteistyöhön koulujen kanssa. Opinnäytteitä on kirjoitettu myös museoiden toimintakentän näkökulmasta liittyen muun muassa niiden lapsilähtöisyyden ja elämyksellisyyden lisäämiseen. Varhaiskasvatusikäisiin lapsiin ja museotoimintaan liittyviä opinnäytteitä on laadittu vähemmän.

Museoyhteistyötä ja museopedagogiikkaa varhaiskasvatuksen näkökulmasta ovat tutkineet Laurila (2021) sekä Moilanen (2012). Laurilan tutkimus keskittyy museoon katsomuskasvatuksen oppimisympäristönä. Moilasan tutkimus puolestaan keskittyy yleisesti kulttuurikasvatuksen osa-alueeseen päivähoiton ja peruskoulun opetussuunnitelmissa. Potanina (2018) on tarkastellut tavoitteellista museopedagogiikkaa varhaiskasvatuksen toiminnallisena menetelmänä. Majaniemi (2018) on luonut omassa Karelia-ammattikorkeakoulun opinnäytteessään museopedagogisen teemakokonaisuuden varhaiskasvatuksessa hyödynnettäväksi. Tutkimuskenttä Suomessa on siis tällä hetkellä varsin kapea. Erityisesti kulttuurihistoriallisiin museoihin liittyvää näkökulmaa ei ole käsitelty kuin muutamissa tuoreissa tutkimuksissa.

Tuoretta kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta museoiden toiminnan muovaamisesta lapsilähtöisemmäksi ja lapsiystävällisemmäksi ovat kirjoittaneet muun muassa Erdman, Nguyễn & Middleton (2022), Cromartie, Kwon & Welch (2021), Shaffer (2021) sekä Hackett, Holmes & MacRae (2020). Viime vuosina on tuotettu lisäksi varsin laajasti tutkimusartikkeleita museoiden hyödyntämisestä oppimisympäristöinä, sekä museopedagogiikasta alle kouluikäisten lasten osalta. Tuorein tieto aiheesta painottuu siis selkeästi kansainvälisiin tutkimuksiin ja julkaisuihin.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkielma toteutetaan systemaattisena kirjallisuuskatsauksena. Tarkoituksena on selvittää, millaista tietoa varhaiskasvatuksen ja museoiden välisestä yhteistyöstä on olemassa ja millaista tutkimusta aiheesta on tuotettu viime vuosien aikana. Tutkimuksen tavoitteet vaativat aineiston laadullista analysointia. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen lisäksi hyödynnetään aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

3.1 Tutkimustehtävät

Kandidaatintyössäni tarkastelen museoiden hyödyntämistä varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Olen päättänyt keskittyä ensisijaisesti kulttuurihistoriallisiin museoihin. Tämä valinta johtuu halustani tarkastella historiatietoisuuden rakentamista osana kulttuurikasvatusta. Taidemuseot lähestyvät kulttuurikasvatusta aina ensisijaisesti taidekasvatuksen kautta. Toisaalta taidemuseoihin liittyvää kuvataidetoimintaa ja työpajoja nuorillekin lapsille on myös tutkittu ja kehitetty viime vuosien aikana selkeästi enemmän. Kulttuurihistorialliseen toimintaan liittyvä tutkimuskenttä on hajanaisempi ja sen tarjoama tieto vaikeammin hahmotettavissa, minkä vuoksi sitä on perusteltua tarkastella.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa, millaista tutkimustietoa museoiden ja varhaiskasvatuksen välisestä yhteistyöstä on tuotettu viime vuosina. Tarkemmat kysymykset, joihin etsin aineistosta vastauksia ovat:

- 1) Miten yhteistyötä on tutkittu?
- 2) Millaisia ovat museoiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyön muodot?
- 3) Millaisia kehittämiskohtia yhteistyössä on havaittu?

3.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksia voidaan toteuttaa monin eri tavoin, esimerkiksi kuvailevina katsauksina tai meta-analyysinä. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus puolestaan on Salmisen (2011) mukaan tiivistelmä tietyn aihepiirin aiemmasta olennaisesta tutkimuksellisesta sisällöstä. Vilkan (2023) mukaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus onkin menetelmistä sopivin silloin, kun halutaan nimenomaan perehtyä jo olemassa olevaan tietoon ja siinä oleviin tietoaukkoihin. Myös Petticrew ja Roberts (2006) ehdottavat systemaattista kirjallisuuskatsausta sopivaksi tutkimusmenetelmäksi silloin, kun tutkimuksen tarkoitus on tunnistaa, mistä aiheesta tutkimuksellista tietoa puuttuu ja mistä uutta tutkimusta olisi tärkeää tuottaa. Samalla systemaattinen kirjallisuuskatsaus voi Petticrew'n ja Robertsin mukaan tuoda näkyväksi tiedon alueita, joista luulemme jo tietävämme riittävästi, mutta joista todellisuudessa relevanttia tutkimusta on tehty vain vähän. Tutkielmani aihepiirin viimeaikainen tutkimuskenttä vaikuttaa päällisin puolin tarkasteltuna suppealta ja puutteelliselta. Sen vuoksi on perusteltua suorittaa systemaattinen katsaus siihen, mitä aiheesta todellisuudessa tiedetään ja mitä siitä on tutkittu.

Kirjallisuuskatsauksessani sovellan niin sanottua Finkin mallia (2005, viitattu Salminen, 2011, s. 9–11). Tässä mallissa tutkimus etenee seuraavien vaiheiden mukaisesti:

- 1) Tutkimuskysymyksen asettaminen
- 2) Tietokantojen valinta
- 3) Hakutermien valinta
- 4) Hakutulosten seulonta rajaavien kriteereiden avulla
- 5) Hakutulosten laadullinen arviointi
- 6) Katsauksen tekeminen
- 7) Synteesin luominen tuloksista

Aineistoa rajaavat kriteerit esittelen tarkemmin luvussa 3.3. Katsauksen tekemisellä tarkoitetaan valittuihin aineistoihin perehtymistä ja niistä nousevien, tutkimuskysymyksiin liittyvien teemojen kokoamista. Tätä voidaan kutsua myös laadulliseksi meta-analyysiksi. Tavoitteena on tällöin ilmiön ymmärtäminen ja koko aineistoa kuvaavien teemojen luominen havaintojen avulla. (Vilka, 2023)

Lopuksi analyysin tulokset esitellään kootusti ja luodaan tulkintaa tulosten pohjalta.

Hyödynnän tulosten analysoinnissa lisäksi aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Menetelmän avulla pyrin tunnistamaan aineistosta tutkimuskysymyksiini oleellisesti liittyvät sisällöt ja löytämään näin vastaukset tutkimukselle asetettuihin tehtäviin, siis luomaan synteesin tutkimukseni tuloksista. Perusteellisessa sisällönanalyysissä lähteistä nousseista teemoista muodostetaan ensin pelkistettyjä ilmauksia, sitten luokittelun avulla alaluokkia ja edelleen pääluokkia. (Tuomi & Sarajärvi, 2018) Omassa tutkimuksessani sisällönanalyysi on kuitenkin vain aineiston järjestämisen apuväline. En siis etene aineiston luokittelussa yhtä monipolvisesti, vaan kerään muodostamani pelkistetyt ilmaukset suoraan pääluokkiin. Tutkimuksessani sisällönanalyysi on työväline aineiston analysoinnin helpottamiseksi ja oman analyysityöni selkiyttämiseksi.

3.3 Tutkimuksen aineistot ja menetelmät

Tässä tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, millaista on aihepiiriin liittyvä ajankohtainen tutkimustieto. Sen vuoksi päädyin rajaamaan hakuni koskemaan vuosien 2013–2023 välillä valmistuneita tutkimusartikkeleita, joita julkaistaan tiheämmin kuin pidempiä tutkimusteoksia. Koska kotimaista tutkimusta on tuotettu tarkasteltavana ajanjaksona vain vähän, valitsin tämän tutkimuksen aineistoksi kansainväliset tutkimukset. Vilkan (2023) mukaan vertaisarvioidut artikkelit ovat tämän tyyppisessä tutkimuksessa suositeltavin vaihtoehto lähdemateriaaleista, joten myös omassa aineistonhaussani asetin vertaisarvioinnin yhdeksi aineiston sisäänottokriteeriksi. Vertaisarvioinnin vaatimuksella voidaan lisäksi paremmin varmistua tekstien tieteellisestä laadukkuudesta. Päädyin siis rajaamaan tutkimuksen ulkopuolelle niin sanotun harmaan kirjallisuuden eli esimerkiksi opinnäytteet, raportit ja julkaisemattomat tutkimukset. Vilka (2023) suosittaa näiden jättämistä tarkastelun ulkopuolelle, ellei tutkimuksen tarkoituksena ole tarkastella nimenomaan jotakin näistä kategorioista. Toisena aineistoa rajaavana määreenä oli englannin kieli, tämä johtuu ensisijaisesti omasta kielitaidostani. Kolmanneksi sisäänottokriteeriksi

asetin ehdon kokotekstin saatavuudesta, jolloin pois suljetaan artikkelit, joista on luettavissa ainoastaan abstrakti tai tiivistelmä.

Aineistonhaku suoritettiin kasvatustieteisiin erikoistuneesta EBSCO-tietokannasta (Education Research Complete) sekä ProQuest-tietokannan alaisuuteen sijoittuvasta Education Collection –osiosta. Education Collection kattaa erillisten ERIC- ja Education Database –tietokantojen sisällöt. Tietokannasta on mahdollista tarkastella niin kirjoja, kirjojen lukuja kuin yksittäisiä artikkeleita. Laaja tietokanta sisältää satoja kasvatustieteen johtavia lehtijulkaisuja. Vilkan (2023) mukaan vähintään kahden tietokannan käyttö on suositeltavaa hakutulosten kattavuuden varmistamiseksi. Tutkimuksessa keskitytään varhaiskasvatukseen kontekstiin, joten rajasin hakuvaiheessa pois artikkelit, jotka käsitelivät ainoastaan peruskoulua tai esikoulua. Pois rajautuivat myös artikkelit, jotka käsitelivät museon omaa sisäistä suunnittelutyötä, sillä ne eivät vastaa asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Tiedonhaku edellä mainituista tietokannoista toteutettiin seuraavilla hakusanoilla ja lausekkeilla:

TAULUKKO 1. Hakutermit ja hakulausekkeet

museum, early childhood education, kindergarten	museum AND (“early childhood education” OR kindergarten) NOT preschool NOT art
	museum AND preschool

Ensimmäisessä hakulausekkeessa hakutermit asetettiin haettaviksi tekstien aiheanoista (subject). Museo terminä puolestaan asetettiin hakuun otsikoista, jotta haku kohdentuisi mahdollisimman hyvin toivottuihin tuloksiin. AND-toimintoa hyödynnettiin, jotta kaikki toivotut hakusanat löytyisivät samasta tekstistä. Sulkeisiin asetettiin keskenään rinnakkaisia termejä varhaiskasvatukselle erottaen ne toisistaan OR-termillä. NOT-termiä puolestaan käytettiin sulkemaan pois hausta esikouluun ja taiteisiin liittyvät sisällöt.

Suoritin haut joulukuussa 2023. Ensimmäinen esitetty hakulauseke rajauksineen tuotti EBSCO-tietokannasta tuloksia 15 kappaletta ja Education Collection –tietokannasta 61 kappaletta. Kävin ensin hakutulosten otsikot ja tiivistelmät manuaalisesti läpi. Ensimmäisen seulontakierroksen jälkeen tarkempaan tarkasteluun otin yhteensä 17 artikkelia. Nämä artikkelit luin kokonaisuudessaan läpi, jonka jälkeen relevantteja artikkeleita suhteessa tutkimuskysymyksiin jäi jäljelle 7. Osa artikkeleista käsitteli vain osittain minua kiinnostavia teemoja, joten tutkimuskysymyksiini vastaava aineisto jäi varsin suppeaksi. Sen vuoksi päädyin laajentamaan sisäänottokriteerejä ja luomaan toisen hakulausekkeen, jolla toteutin uuden haun samoista tietokannoista.

Ensimmäisen hakukierroksen perusteella havaitsin, että esikoulu-termin kieltäminen jätti tulosten ulkopuolelle jonkin verran relevanteilta vaikuttavia aineistoja. Yhtenä syynä oli eri maissa tuotettujen aineistojen käyttämät erilaiset nimitykset alle kouluikäisten lasten kasvatuksesta. Sen vuoksi toisella hakulausekkeella keskityin haun nimenomaan museon ja esikoulun käsitteisiin. Museo asetettiin jälleen etsittäväksi otsikoista, esikoulu aiheanoista. Toinen haku tarkentavine rajauksineen tuotti EBSCO-tietokannasta 4 tulosta. Seulonta otsikoiden ja tiivistelmien perusteella ei tuottanut näistä lainkaan relevantteja tuloksia. Education Collection –tietokannasta tuloksia saatiin 7, joista kahden seulontakierroksen perusteella valittiin käsittelyyn 2 artikkelia. Osa hakutuloksista oli keskenään päällekkäisiä. Kaiken kaikkiaan koko tekstin perusteella relevantteja tutkimuksia valikoitui työhöni mukaan yhteensä 9 kahdesta erillisestä hausta.

TAULUKKO 2. Ensimmäinen haku- ja seulontaprosessi

Tietokannat	EBSCO, Education Collection (ProQuest)
Hakulauseke 1	museum AND (“early childhood education” OR kindergarten) NOT preschool NOT art
Tulokset hakulausekkeella ilman tarkentavia rajoituksia (n)	158
Vuosi	2013–2023
Kieli	englanti

Vertaisarvioitu artikkeli	kyllä
Seulonta vuosi, kieli, vertaisarvioitu artikkeli, kokoteksti saatavilla (n)	76
Seulonta otsikon, tiivistelmän ja tekstin silmäilyn perusteella (n)	17
Koko tekstin perusteella mukaan valikoituneet tutkimukset (n)	7

TAULUKKO 3. Toinen haku- ja seulontaprosessi

Tietokannat	EBSCO, Education Collection (ProQuest)
Hakulauseke 2	museum AND preschool
Tulokset hakulausekkeella ilman tarkentavia rajauksia (n)	70
Vuosi	2013–2023
Kieli	englanti
Vertaisarvioitu artikkeli	kyllä
Seulonta vuosi, kieli, vertaisarvioitu artikkeli, kokoteksti saatavilla (n)	11
Seulonta otsikon, tiivistelmän ja tekstin silmäilyn perusteella (n)	3
Koko tekstin perusteella mukaan valikoituneet tutkimukset (n)	2

Tutkielmaan valitut artikkelit ovat vuosilta 2015–2023. Artikkelit on julkaistu seitsemässä eri lehdessä ja tarkastelun kohteena on kahdeksan eri maata. Aineisto tarkempine tietoineen on esitelty liitteessä 1.

4 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen systemaattisen kirjallisuuskatsaukseni tulokset. Käsittelen tuloksia peilaten asettamiini tutkimuskysymyksiin. Havainnollistan tuloksia esimerkeillä luomistani aineistolähtöisen sisällönanalyysin taulukoista.

4.1 Miten yhteistyötä on tutkittu?

Tarkastelluista yhdeksästä artikkelista viidessä aihetta oli lähestytty käytännössä toteutetun tapaustutkimuksen avulla. Näissä artikkeleissa raportoitiin tutkijoiden suorittaman kokeellisen toiminnan eteneminen, toimivuus ja kehittämiskohteet. Tarkastelussa oli kaksi pitkäkestoista museokasvatuksen ohjelmaa sekä niiden vaikutus lasten oppimiselle (Dilli & Dümenci, 2015; Noble & Wallis, 2022). Kahdessa tutkimuksessa oli tarkasteltu lapsiryhmän yksittäistä museovierailua sekä siihen liittyviä ennakkoon, museovierailun aikana, sekä jälkikäteen tuotettuja ilmailullisia projekteja (Clarkin-Phillips ym., 2018; Rönkkö ym., 2016). Lisäksi oli tutkittu lainattavien materiaalipakettien toimivuutta käytännössä. (Barrio Fernández ym., 2022) Artikkeleissa oli kuultu kasvattajien näkemyksiä haastatteluiden avulla, sekä kartoitettu lasten ajatuksia ja kokemuksia toiminnasta.

Lopuissa neljässä artikkelissa aihetta lähestyttiin teoreettiselta kannalta. Joukossa oli kirjallisuuskatsauksia (Fernández-Santin & Atenas, 2021) ja ohjeita museovierailun suunnittelussa huomioitavista asioista (Erdman, 2016). Hartmanin ja Hines-Bergmeierin (2021) artikkelissa oli hyödynnetty teoreettisen tarkastelun tukena myös käytännön museoretken etenemistä esimerkkeinä. David Redvaldsenin (2023) tutkimus puolestaan perustui ensi sijassa päiväkotien julkisesti luettavissa olevien opetussuunnitelmien sisältöihin. Tietoja täydennettiin artikkelissa myös opetushenkilöstön haastatteluilla.

4.2 Millaisia ovat museoiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyön muodot?

Toisen tutkimustehtävän tavoitteeksi asetin tunnistaa aineistosta erilaisia tapoja toteuttaa yhteistyötä museoiden ja varhaiskasvatuksen toimijoiden välillä. Taulukoinnin ja luokittelun perusteella aineistosta oli mahdollista muodostaa neljä pääluokkaa: toiminta museoissa, toiminta päiväkodeissa, digitaaliset ympäristöt ja suunnittelutyö. Seuraavassa taulukossa on esitetty esimerkki aineiston sisällöistä luomistani pelkistetyistä ilmauksista pääluokkiin jaoteltuina. Hakasulkeisiin merkityt tunnisteet kertovat, mistä artikkeleista nostot ovat peräisin. Taulukot löytyvät kokonaisuudessaan liitteistä 2 ja 3.

TAULUKKO 4. Esimerkki sisällönanalysissä tehdystä luokittelusta

Toiminta museoissa	Toiminta päiväkodeissa	Digitaaliset ympäristöt	Suunnittelutyö
Opettajien mahdollisuus tutustua näyttelyn sisältöihin ennakoon [2]	Lapsiryhmiin lainattavat materiaalipaketit [6]	Sosiaalisen median hyödyntäminen viestinnässä [4]	Aktiivinen vuorovaikutus ja viestintä [1]
Käsillä tekeminen museoympäristössä [3]	Opettajille suunnatut oppaat sisältöjen käsittelystä [1]	Laadukkaan materiaalin avaaminen sähköisesti käytettäväksi [4]	Eri alojen ammattilaisten yhteistyö mielekkäiden kokonaisuuksien luomiseksi [3]
Museo projektien toteuttamisen tilana [8]	Valmiit projektipohjat, joita on mahdollista räätälöidä ryhmälle sopiviksi [1]	Museoiden sivustojen pitäminen ajan tasalla [5]	Opetushenkilöstön osallistaminen suunnittelutyöhön [5]

Tarkastelluista artikkeleista viidessä käsiteltiin lapsiryhmän vierailua museossa. Tutkimuksissa pohdittiin erityisesti museoympäristön tarjoamia mahdollisuuksia pienten lasten oppimisen tilana. Museo nähtiin monipuolisena oppimisympäristönä, jossa lasten kannalta tärkeää on mahdollisuus tehdä käsillään ja kokea elämyksiä, ei ainoastaan katsella ja kuunnella (Dilli & Dümenci, 2015). Pienten lasten oppimisen kannalta oleelliseksi mainittiin myös

pidempikestoisten projektien toteuttaminen yksittäisen vierailun sijaan (Fernández-Santin & Atenas, 2021; Redvaldsen, 2023). Projektimaiseen työskentelyyn museo työpajatiloinen nähtiin sopivana. Mielekkääksi yhteistyön muodoksi mainittiin myös mahdollisuus osallistua museoiden valmiiksi tarjoamaan toimintaan (Erdman, 2016). Toisaalta Erdmanin (2016) artikkelissa tärkeäksi nimettiin myös mahdollisuus toimia ja vieraila itsenäisesti museossa ilman museon oman pedagogin järjestämää ohjausta tai toimintaa.

Museon tiloissa toteutettavan toiminnan onnistumisen kannalta oleelliseksi mainittiin lisäksi lapsiryhmän opettajien mahdollisuus tutustua näyttelyiden sisältöön jo etukäteen (Clarkin-Phillips ym., 2018). Tämä mahdollistaisi kirjoittajien mukaan sujuvamman vierailu- ja oppimiskokonaisuuden järjestämisen. Yleisesti tärkeänä koettiin museon saavutettavuus pienten lasten kanssa. Tähän liittyi muun muassa pienten lasten päivärytmin huomioiminen museoiden aukioloajoissa, sekä tilojen esteettömyys, joka mahdollistaa liikkumisen esimerkiksi rattaiden kanssa (Erdman, 2016). Museoilta toivottiin siis monipuolisten toiminnan mahdollisuuksien tarjoamista lapsiryhmille. Museoiden toivottiin ottavan suunnittelussaan huomioon eri ikäisten lasten tarpeet käytännön järjestelyissä, ei ainoastaan oppimistavoitteiden näkökulmasta. Ylipäänsä tarjonnan runsaus ja kasvattajien mahdollisuus vapaasti valita, sekä yhdistellä omalle ryhmälleen sopiva tapa toimia museossa vaikuttaa tulosten perusteella olevan merkittävin museoille kohdistettu toive.

Yhteistoimintaa päiväkodeissa käsiteltiin kolmessa artikkelissa, joista kahdessa museokokemus tuotiin fyysisesti paikan päälle lapsiryhmään. Hartmanin ja Hines-Bergmeierin (2021) tutkimuksessa luotiin lainattavia materiaalipaketteja varhaiskasvatuksen opettajien käytettäväksi. Lisäksi museokasvattajat vierailivat itse lapsiryhmässä tarkastelemassa ryhmän toimintaa. Barrio Fernández ym. (2022) puolestaan tarkastelivat museopedagogien luomien valmiiden projektipohjien toimivuutta. Projektipohjien sisällöt olivat räätälöitävissä kunkin lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Clarkin-Phillips ym. (2018) tarkastelivat sekä museovierailua (ja siihen sisältyntä toimintaa) että ennen ja jälkeen vierailun päiväkodissa toteutettavien tehtävien kokonaisuutta. Kaikissa tutkimuksissa lainattavat materiaalikokonaisuudet tai valmiit kasvatustoiminnan runkoehdotukset koettiin toimiviksi vaihtoehtoiksi. Lapsiryhmien kasvattajat hyödynsivät mielellään valmista materiaalia ja tehtäviä

työssään, sillä se helpotti heidän omaa suunnittelutyötään. Museokasvattajan vierailu päiväkodissa ja tutustuminen lasten toimintaan nähtiin tärkeänä museokasvatuksen suunnittelun ja toimivuuden arvioinnin kannalta (Clarkin-Phillips ym., 2018). Havainnoinnilla sekä haastatteluilla saatiin tutkimuksissa arvokasta tietoa siitä, millaiset tehtävät toimivat käytännössä ja olivat lapsille mielekkäitä.

Myös digitaalisen ympäristön hyödyntäminen nousi artikkeleissa merkittävään rooliin ja sitä käsiteltiin kolmessa artikkelissa. Yhteistyö liittyi yhtäältä museon saavutettavuuteen aktiivisen viestinnän ja tiedottamisen avulla (Erdman, 2016; Fernández-Santin & Atenas, 2021). Tärkeää oli tutkimusten perusteella ajantasaisen tiedon löytyminen vaivattomasti. Museoiden myös toivottiin aktiivisesti markkinoivan ja tuovan esiin tarjoamaansa kasvatustoimintaa. Toisaalta hyödyllisiksi koettiin myös museon tarjoamat sähköiset materiaalit, joita opetuksessa voisi vapaasti käyttää (Erdman, 2016). Materiaalit mahdollistivat Erdmanin (2016) mukaan osaltaan museoelämyksen ja historiakasvatuksen toteuttamisen silloin, kun vierailu museoon ei ollut mahdollinen. Lisäksi sähköiset materiaalit nähtiin mahdollisuutena rikastuttaa toiminnan kokonaisuutta. Myös museoiden (ja muiden kulttuurilaitosten) järjestämät virtuaaliset tuokiot mainittiin mielekkäinä kokemuksina varhaiskasvatusikäisille (Hartman & Hines-Bergmeier, 2021). Nämä saattoivat olla esimerkiksi virtuaalisia kiertokäyntejä tai tarinatuokioita.

Museoiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyö nähtiin kokonaisuudessaan tärkeänä toiminnan suunnittelun kannalta. Useassa artikkelissa pidettiin tärkeänä osallistaa opetushenkilöstöä museoiden kasvatuksellisten sisältöjen suunnitteluun (Dilli & Dümenci, 2015; Fernández-Santin & Atenas, 2021). Suunnittelutyössä erityisesti moniammatillisen yhteistyön tuomat erilaiset näkökulmat koettiin merkityksellisiksi (Noble & Wallis, 2022). Yhteissuunnittelun katsottiin mahdollisuudeksi tuottaa paremmin pienten lasten tarpeita vastaavaa sisältöä. Yhteistyön onnistumisen kannalta vuorovaikutukselliseen aktiivisuuteen pyrkiminen oli tärkeää (Barrio Fernández ym., 2022). Aloitteellisuutta ja aktiivisuutta, sekä tahtotilaa toimivan yhteistyön rakentamiseksi vaadittiin sekä museon että kasvatusinstituutioiden edustajilta. Noble ja Wallis (2022) esittelivät artikkelissaan mahdollisuuksia hyödyntää lapsiryhmän vierailua ja siitä nousevaa moniammatillista palautetta. Vierailut ja projektitoiminta toteutettiin useammassa

vaiheessa. Myös tässä tutkimuksessa käytännön toiminnasta kerätyt havainnot sekä eri toimijoiden näkökulmat koettiin hyödyllisiksi yhteistyön rakentamisen välineiksi sekä parempien sisältöjen tuottamisen mahdollisuudeksi. Tärkeää oli myös mahdollisuus vaihtaa ajatuksia onnistumisista ja kehittämiskohteista projektin kuluessa, ei ainoastaan sen jälkeen.

4.3 Millaisia kehittämiskohteita yhteistyössä on havaittu?

Taulukoinnin avulla voitiin tunnistaa aineistosta neljä pääluokkaa kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyen: viestintä, suunnittelu, saavutettavuus sekä sisällöt ja menetelmät.

TAULUKKO 5. Esimerkki sisällönanalyysissä tehdystä luokittelusta

Viestintä	Suunnittelu	Saavutettavuus	Sisällöt ja menetelmät
Tarjolla olevien kasvatussisältöjen selkeä sanoittaminen [1]	Täsmällisyys ajankäytössä ja menetelmissä [1]	Lainattavien materiaalien oltava pitkiä aikoja käytettävissä [1]	Materiaalipakettien monipuolistaminen [1]
Museoiden saaman hyödyn tuominen esiin [4]	Projektiohjelmat, jotka edistävät yhteistyötä [3]	Virtuaalisia sisältöjä avattava lisää [5]	Pakettien mukana konkreettisia ehdotuksia esim. Harjoituksissa käytettävästä musiikista [1]
Dokumentoinnin ja jälkiprojektien jakaminen osapuolten kesken [5]	Museokasvatuksen metodien siirtäminen osaksi varhaiskasvatuksen toimintaa [3]	Ohjeistukset opettajille, miten hyödyntää museon materiaaleja luokkaopetuksessa [5]	Verkkaisempi tahti [4]

Neljässä artikkelissa käsiteltiin viestintään liittyviä kehittämiskohteita. Paljon vastuuta annettiin museoille, joiden tulisi artikkelin mukaan kiinnittää entistä paremmin huomiota selkeään ja ymmärrettävään viestintään (Barrio Fernández ym., 2022; Fernández-Santin & Atenas, 2021). Toisaalta myös opetushenkilöstön toivottiin olevan aktiivisempia ja tuovan esiin sekä toiveensa museosisällöistä (Hartman & Hines-Bergmeier, 2021) että sen, millaista hyötyä yhteistyön

tekeminen voisi tuoda museolle (Erdman, 2016). Kasvattajien tarpeista toivottiin tietoa, jotta museoiden olisi helpompaa ehdottaa tietyille lapsiryhmälle sopivaa toimintaa. Museon saamaksi hyödyksi Erdmanin (2016) tutkimuksessa katsottiin esimerkiksi käytännönläheinen lisätieto eri ikäisten lasten tarpeista, toiveista ja toiminnasta museoympäristössä. Hyödyksi museon näkökulmasta esitettiin myös museovierailun mahdollisesti innoittamat lisävierailut, joita lapset saattaisivat tehdä myöhemmin perheidensä kanssa. Kehitysehdotukseksi esitettiin lisäksi molempien osapuolten suorittaman toiminnan dokumentoinnin ja jälkityöstön jakamista toiselle osapuolelle (Fernández-Santin & Atenas, 2021). Näin oppimisprosessi ja –tulokset eivät jäisi vain jommankumman tahon tietoon. Joitakin kehitysehdotuksia löydettiin myös suhteessa saavutettavuuteen. Niissä korostuivat erityisesti digitaalisten sisältöjen määrän lisääminen entisestään ja avoimet käyttömahdollisuudet museon ulkopuolella (Fernández-Santin & Atenas, 2021). Museoiden luomien lainattavien materiaalipakettien puolestaan toivottiin olevan lapsiryhmien käytössä aiempaa pidempiä aikoja, jolloin niiden hyödyntäminen olisi helpompaa muuttuvassa arjessa (Barrio Fernández ym., 2022).

Eniten kehitysehdotuksia kertyi liittyen suunnitteluun sekä sisältöihin ja menetelmiin. Museoilta toivottiin pidempikestoisten oppimisprosessien tukemista projektiohjelmien avulla (Dilli & Dümenci, 2015; Erdman, 2016) sekä vahvempaa yhteistoiminnallista sisältöjen suunnittelua päiväkodin kasvattajien kanssa (Fernández-Santin & Atenas, 2021). Myös pienten lasten kanssa toimimiseen liittyvien erityispiirteiden kohdalla tuotiin esiin kehitystarpeita. Museoiden tilojen tulisi olla sekä käytännöllisiä, että paremmin muokattavissa (Fernández-Santin & Atenas, 2021). Lisäksi sekä tilojen suunnittelussa että itse toiminnan sisällössä tulisi paremmin varmistaa pientenkin lasten mahdollisimman itsenäisen turvallinen toimiminen (Fernández-Santin & Atenas, 2021). Lisäksi Fernández-Santin ja Atenas (2021) nostaisivat entistä vahvemmin fokukseseen lasten tarpeet ja kiinnostuksen kohteet sekä eri ikäisten lasten oppimisen tavat. Suurin osa suunnitteluun liittyvistä kehitysehdotuksista liittyivätkin museoiden toimintaan. Kuitenkin Dillin ja Dümencin (2015) artikkelissa mainittiin myös varhaiskasvattajien rooli. Kasvattajia kehoitettiin tuomaan museoiden kasvatustoiminnasta enemmän elementtejä, esimerkiksi draamaa, mukaan toteuttamaansa toimintaan päiväkodissa.

Sisällöissä ja menetelmissä toivottiin erityisesti monipuolisuutta sekä lasten itsensä parempaa huomioimista. Valmiiden materiaalien toivottiin olevan entistä monipuolisempia ja yksityiskohtaisempia sekä sisältävän konkreettisia esimerkkejä hyödynnettävistä sisällöistä, esimerkiksi musiikkikappaleista ja taideteoksista (Barrio Fernández ym., 2022). Tällä helpotettaisiin varhaiskasvattajien työtä. Yhteistyötä kehoitettiin myös rakentamaan entistä monipuolisemmaksi perinteisten museovierailujen lisäksi ja yhdistelemään eri toteutustapoja samoihin projekteihin (Hartman & Hines-Bergmeier, 2021). Kokonaisuus voisi koostua esimerkiksi digitaalisesta tuokiosta päiväkodissa, museovierailusta ja jälkikäteen toteutettavasta luovasta projektista.

Museoita rohkaistiin myös hyödyntämään aiempaa enemmän lapsiryhmiä “koekaniineina” uusille sisällöille ja kerryttämään näin uutta hyödyllistä tietoa (Erdman, 2016; Noble & Wallis, 2022). Menetelmien suhteen voimakkaimmin painotettiin kokemuksellisuuden merkitystä pienten lasten oppimiselle (Rönkkö ym., 2016) sekä odotusten madaltamista lasten museossa toimimisen suhteen (Erdman, 2016). Myös sekä kasvattajien että museoammattilaisten kyky ymmärtää ja sallia “hallittua kaaosta” lasten toimiessa nostettiin esiin (Fernández-Santin & Atenas, 2021). Tämä liittyy yhteen suunnittelun osalta mainittuun tilankäyttöön ja tilojen turvallisuuteen. Lisäksi käsiteltiin inklusiivisuutta osana menetelmiä keskittyen erilaisten viestinnän tapojen huomioimiseen ja hyödyntämiseen opetusmenetelmissä sekä materiaalien kehittämiseen tästä näkökulmasta (Fernández-Santin & Atenas, 2021).

5 POHDINTA

5.1 Johtopäätökset

Tutkielmani tulokset kokoavat yhteen monenlaisia tapoja toteuttaa yhteistyötä museoiden ja varhaiskasvatuksen välillä. Tulosten perusteella yhteistyöhön on löydetty niin perinteisiä museossa toteutettavia toiminnan tapoja kuin myös luovempia, päiväkotiin sijoittuvia toimintoja. Lisäksi uudenlaisten digitaalisten toimintojen mahdollisuudet on huomattu ja niitä on alettu hyödyntää. Samalla tulokset osoittavat kuitenkin, että yhteistyössä on vielä runsaasti kehittämiskohteita. Erityisesti suunnittelun, lapsille sopivien sisältöjen kehittämisen sekä viestinnän osalta löydettiin kehitettävää tarkastellussa aineistossa.

Yhteisenä teemana aineistosta nousi esiin nykyaikaisten oppimiskäsitysten mukainen ymmärrys siitä, ettei oppiminen rajoitu kouluympäristöön tai kasvatukselliseen laitokseen. Sen sijaan sen katsotaan olevan sosiokonstruktivistista. Oppimiselle merkittävää on yksilön aktiivisuus, osallistuminen sosiaaliseen toimintaan ja vuorovaikutukseen, sekä oppiminen käytännössä. Luvussa 2.1 kuvaamani historiatietoisuuden kehittymisen kannalta tämä on tärkeä johtopäätös. Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tapahtuva oppiminen on myös Pellikan (2011) mukaan tehokkain ja mielekkäin oppimisen tapa pienen lapsen historiatietoisuuden rakentamiseksi. Käytännönläheisyys, lapsen tasoisuus ja keskustelut luovat kokonaisuuden, jossa lapsen on mahdollista hahmottaa itsensä osana ajan kulkua. Samat teemat nousivat esiin myös aineistossani. Katsauksessa tarkastellut artikkelit olivat yhtä mieltä siitä, että museot historiakulttuurin osana tarjoavat merkittävän oppimispotentiaalin, jos niiden sisältöjä ja toimintaa hyödynnetään suunnitelmallisesti, lapsilähtöisesti ja ikätasolle sopivasti. Samaan johtopäätökseen on tultu myös tutkimuskirjallisuudessa, esimerkiksi Akamca ym. (2017) sekä Andre ym. (2016) kirjoittavat aiheesta. Andre ym. ovat tutkimuksessaan huomioineet myös

lisääntyvän tutkimuksellisen kiinnostuksen museoita kohtaan, kohdistuen erityisesti lapsiin oppijoina ja museovieraina. Tämä näkyy myös tarkastelemissani artikkeleissa, jotka on kaikki kirjoitettu viimeisten kahdeksan vuoden aikana. Museoiden kasvatustoiminnan kehittäminen varhaiskasvatusikäisille sopivammaksi on siis ajankohtainen teema, jota on mielekästä tutkia enemmän.

Tutkimustuloksissa yhdeksi merkittäväksi teemaksi muotoutui vuorovaikutteinen suunnittelutyö museoiden ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välillä (Atenas, 2021; Barrio Fernández ym., 2022; Dilli & Dümenci, 2015; Fernández-Santin & Atenas, 2021; Noble & Wallis, 2022). Tarkastelluissa artikkeleissa korostettiin erilaisten näkemysten merkitystä laadukkaiden sisältöjen luomisen edellytyksenä. Vuorovaikutteisuuden onnistumiseksi peräänkuulutettiin aktiivista ja aloitteellista toimintaa molemmilta osapuolilta. Myös Sack ym. (2022) ovat nostaneet yhteistyön symbioottisen rakentamisen avaintekijäksi yhteistoiminnalle. Kasvattajien keskinäisten suhteiden kautta museosta voidaan heidän mukaansa luoda jaetun asiantuntijuuden tila. Tällaisessa tilassa museo ei enää asetu auktoriteettiasemaan tiedon tarjoajana, vaan kuulee vastavuoroisesti myös käyttäjiensä näkemyksiä. Sack ym. puhuvat samasta oppimisen kaksisuuntaisuudesta kuin aineistossani Noble ja Wallis (2022). Heidän mukaansa museokasvattajienkin tulee nähdä itsensä oppijoina, jotka voivat saada paljon uutta tietoa varhaiskasvattajilta. Joidenkin tutkimusten perusteella museoissa on vielä puutteita niiden oman kasvatuksellisen roolin ymmärtämisessä. Akamca ym. (2017) ehdottavatkin, että museoihin perustettaisiin erillisiä koulutusosastoja, jotka keskittyisivät nimenomaan tämän roolin omaksumiseen. Tarkastelemassani aineistossa tämä kysymys ei kuitenkaan noussut erityisesti esiin. Esimerkiksi Suomessa museopedagogiikka on ainakin suuremmissa museoissa huomioitu jo hyvin. Museoihin on palkattu museopedagogeja ja –lehtoreita vastaamaan nimenomaan kasvatuksellisista sisällöistä. Kaikissa museoissa, erityisesti pienemmissä, tämä ei toki vielä toteudu.

Lapsilähtöisyys ja lasten näkökulman huomioiminen onnistuneessa suunnittelutyössä oli toinen merkittävä aineistosta noussut teema (Erdman, 2016; Fernández-Santin & Atenas, 2021; Noble & Wallis, 2022; Rönkkö ym., 2016).

Lasten näkökulmaan kehoitettiin aineistossa panostamaan muun muassa lasten toimintaa havainnoimalla, sekä lapsilta itseltään tulevaa palautetta kuuntelemalla. Hoare & Kelland (2020) kirjoittavat kävijälähtöisen palautteen erityisestä painoarvosta uusien näkemysten tarjoajana. Samoin lasten toiminnan havainnoiminen voi heidän mukaansa tuottaa uusia ja yllättäviä ideoita näyttelysuunnitteluun. Lapset saattavat esimerkiksi liikkua tilassa aivan eri tavoin, kuin sen suunnitelleet aikuiset ovat ajatelleet. Myös käytännön järjestelyt, kuten esinevitriinien korkeus ja pienten lasten saavutettavuus tulevat havainnoinnin kautta näkyviksi. Hoaren ja Kellandin nostot esimerkiksi matalalle asetetuista katseltavista kohteista, näkemistä helpottavista korokkeista sekä tiloissa liikkumisen turvallisuudesta ovat samansuuntaisia aineistoni sisältöjen kanssa.

Tärkeinä kehittämiskohteina aineistossa tulivat esiin kasvatussisältöjen käytännönläheisyys ja elämyksellisyys (Dilli & Dümenci, 2015; Rönkkö ym., 2016). Kokemuksellisuus liittyy voimakkaasti pienten lasten oppimisesta vallalla olevaan ymmärrykseen, jonka mukaan lapsi oppii parhaiten tekemällä itse ja käyttämällä aistejaan. Näistä syntyy kokonaisvaltainen oppimiskokemus. Erdman ym. (2021) korostavat juuri tämän olevan museoiden vahvuus. Museo ympäristönä luo puitteet moniaistiselle kohtaamiselle sen esittelemien sisältöjen kanssa ja mahdollistaa näin elämyksellisen oppimisen. Cooke (2020) kuitenkin muistuttaa, ettei museoympäristö yksinään riitä, vaan suunnittelussa täytyy tietoisesti huomioida lapsia kiinnostavat teemat, saavutettavuus pienillekin lapsille, sekä interaktiivisuus. Interaktiivisuudella tarkoitetaan pienten lasten kohdalla erityisesti käsillä tekemisen mahdollistamista, lupaa koskea, ihmetellä ja kokeilla (Hoare & Kelland, 2020).

Tutkimuskirjallisuudessa on lisäksi tunnistettu valmiiden kasvatussisältöjen puute ja kehittämistarve museoissa. Samoin kehityskohteiksi on nimetty viestintä sekä markkinointi. (Akamca ym., 2017) Nämä nousivat esiin myös tutkimassani aineistossa (Barrio Fernández ym., 2022; Erdman, 2016; Hartman & Hines-Bergmeier, 2021). Valmiit materiaalit voivat olla kasvatuksen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa tai hyödynnettäviksi museoissa. Niitä voidaan tarjota sekä opettajille, että lasten kanssa museoissa vieraileville vanhemmille. Oleellista on tarjonnan monipuolisuus sekä avoin viestintä. Näin tehdään näkyväksi se, mitä todellisuudessa tarjotaan ja millaisia vaihtoehtoja on kehitetty. Markkinoinnin näkökulmasta Hoare ja Kelland (2020) ehdottavat

esimerkiksi "kutsuvieras" tapahtumien järjestämistä suunnitellulle kohderyhmälle (tässä tapauksessa ikäjaotteisesti) tai kohderyhmän kanssa työskenteleville kasvattajille. Tällöin kävijöiltä todennäköisesti saataisiin palautetta sisältöjen toimivuudesta museoiden toivomasta näkökulmasta. Samalla tavoitettaisiin toivottu kohderyhmä mahdollisimman tehokkaasti. Tutkielman aineistossa sen sijaan korostuivat digitaalisen viestinnän keinot, eli tiedon löydettävyyys virallisilla verkkosivuilla ja sosiaalinen media. Tässäkin tapauksessa monipuoliset viestinnän ja markkinoinnin kanavat yhdessä palvelevat kenties tehokkaimmin tarkoitusta.

Erdman ym. (2021) esittävät mielestäni tärkeän havainnon museoyhteistyön kehittämisen kannalta. He kirjoittavat siitä, kuinka museoissa työskentelevien, vierailevien ja kaikkien museoympäristöön toimintaa suunnittelevien tulisi pyrkiä muuttamaan omaa ajatteluaan. Jotta nykyaikainen museokasvatus olisi mahdollista, on kyseenalaistettava opitut ajatukset siitä, miten museossa kuuluu toimia, mitä siellä saa ja ei saa tehdä, sekä mikä museon tarkoitus ylipäänsä on. Museoilla on omat määritellyt tehtävänsä (esittelin nämä tarkemmin luvussa 2.3), mutta tästä huolimatta museoiden asema yhteiskunnassa ja yhteisössä elää ajassa. Aineistossa käsitelty kasvatuksellinen rooli on korostunut aiemman tiedon välittämisen ja säilyttämisen funktion rinnalla. Ylipäänsä kulttuurilaitokset ovat aiempaa enemmän vuorovaikutuksessa yleisön kanssa, eivät ainoastaan auktoriteetteja omalla erityisalallaan. Museoon ei enää mennä vain katsomaan nähtävyyksiä, vaan kokemaan, tuntemaan ja aistimaan. Lyhyesti sanottuna, saamaan elämyksiä. Elämyksellisyyden tavoittelu ei rajaudu lapsikävijöihin, vaan ulottuu kaikkiin kävijäryhmiin. Uudistumiseen tottuminen ja uudistusten toteuttaminen vaatii kuitenkin pitkäjänteistä ajatustyötä, kehitystyötä, markkinointityötä ja reflektiota. Se vaatii myös rohkeutta ehdottaa, suunnitella ja toteuttaa uutta. Uudistuminen ei ole yksin museoiden toteutettavissa, vaan sen saavuttamiseksi vaaditaan muutosta myös kävijöiden ajattelussa.

5.2 Tutkielman luotettavuuden arviointi

Tutkielmani on systemaattinen kirjallisuuskatsaus, joten sen luotettavuutta on syytä tarkastella sekä tiedonhaun että varsinaisen analyysin toteuttamisen

osalta. Aineiston muodostaneet artikkelit valitsin tietokantahakujen perusteella, jotka suoritin luvussa 3.3 esitettyjen hakulausekkeiden avulla. On kuitenkin mahdollista, että haun ulkopuolelle on jäänyt aineistoksi sopivia artikkeleita. Johansson (2007) kirjoittaa kirjallisuuskatsauksen menetelmien valinnan olevan kriittinen vaihe tutkimuksen onnistumisen kannalta. Menetelmiin sisältyvät tietokantojen valinta, sisäänottokriteerit ja hakutermien valinta. Omassa tutkielmassani olisin voinut huomioida vielä paremmin englanninkieliset synonyymit varhaiskasvatuksen termeille hakulausekkeiden muodostamisessa (esimerkiksi “nursery school”, “daycare” ja “pre-K”). Erilaisia termejä käytetään rinnakkain eri maiden kasvatuseräjäjärjestelmistä puhuttaessa. Huomasinkin ensimmäisessä hakuvaiheessa, että alun perin hausta pois jättämäni termi “preschool”, joka meillä tarkoittaa nimenomaan esikoulua, tarkoitti esimerkiksi yhdysvaltalaisissa tutkimusartikkeleissa noin 3–5-vuotiaita lapsia. Kuten luvussa 3.3 kirjoitin, suoritin tämän vuoksi toisen haun nimenomaan tällä termillä ja sainkin aineistooni lisää relevantteja lähteitä. Aineistoon lopulta valitut artikkelit olivat vuosilta 2015–2023, joten tavoite ajankohtaisen tutkimustiedon löytämisestä toteutui.

Hakulausekkeissa halusin jättää tarkastelun ulkopuolelle taidemuseoihin liittyvät sisällöt. Valitsin toivomani sisällöt etsittäviksi otsikoista ja aihesanoista. Tästä huolimatta osa tuloksista käsitteli juuri taidemuseoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Tekemieni hakujen perusteella en löytänyt riittävästi aineistoa, joka olisi keskittynyt vain kulttuurihistoriallisiin museoihin. Sen vuoksi aineistoon päätyi lopulta mukaan myös artikkeleita, joissa yhteistyötä tehtiin taidemuseoiden ja lapsiryhmien välillä. Valitsin nämä artikkelit sen perusteella, että niissä käsiteltiin yhteistyön muotoja ja toteuttamista tavalla, joka oli yleistettävissä myös muiden kategorioiden museoihin. Sen sijaan artikkelit, joissa yhteistyö oli selkeästi suunniteltu vain taidemuseoita silmällä pitäen, karsiutuivat pois.

Hakutulokset olisivat voineet olla paremmin toiveitani vastaavia, mikäli olisin käyttänyt vielä enemmän aikaa haun kohdentamiseen paremmin. Vilka (2023) muistuttaa eri tietokantojen hakuominaisuuksien eroista ja niiden huomioimisesta jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa. Tutkielmassani käyttämäni tietokantojen tarkennetut haut toimivatkin toisistaan eroavalla tavalla, minkä pyrin parhaani mukaan huomioimaan hakuja tehdessäni. Pyrin vähentämään virheitä hyödyntämällä Boolean operaattoreita. Kokeilin hakuja myös vaihtamalla hieman

asetuksia esimerkiksi niin, että otsikoissa tuli toistua useampia toivottuja termejä, tai laventamalla hakuehtoja asiasanoista. Tästä huolimatta tuloksia tuli jopa vähemmän tai tulokset eivät olleet sen relevantimpia kuin ensimmäisessä haussakaan. Hakuehtojen tarkempi suunnittelu ja syvempi perehtyminen hakutoimintoihin olisi voinut parantaa tulosten laatua. Toisaalta on mahdollista, että toivomiani sisältöjä ei yksinkertaisesti ollut hakujen aikaan enempää löydettävissä. Useampi tietokanta olisi saattanut tarjota enemmän relevantteja tuloksia ja lisätä siten tutkimuksen luotettavuutta. Yleisesti suositellaankin käytettäväksi vähintään kahta tietokantaa, mieluummin useampaakin, jotta voidaan minimoida kattavuuteen liittyvät ongelmat (Vilka, 2023). Käytettävissä olevat resurssit tälle tutkielmalle olivat kuitenkin rajalliset, joten vain kahden tietokannan käyttäminen oli tässä suhteessa perusteltua.

Tarkastelemani artikkelit olivat kaikki englanninkielisiä. Siispä analyysivaiheessa suomensin alkuperäisilmaukset pelkistetyiksi ilmauksiksi. Itse tekemissäni käänöksissä on aina olemassa mahdollisuus virheelliseen ymmärtämiseen. Pelkistäminen nojaa siis voimakkaasti omaan tulkintaani alkuperäisilmausten sisällöistä ja merkityksistä, mikä voi vaikuttaa kokonaisuudessaan analyysin luotettavuuteen. Luomistani pelkistettyjen ilmausten taulukoista (ks. liitteet) on lisäksi nähtävissä, että toiset artikkelit painottuvat määrällisesti toisia enemmän. Onkin mahdollista, että laajemmalla aineistolla analyysissä olisivat painottuneet erilaiset teemat. Tämän vuoksi tutkimuksen tuloksia ei voida sellaisenaan yleistää. Tulokset antavat kuitenkin osviittaa siitä, millaisia teemoja aiheen osalta on oleellista pohtia ja tarkastella jatkossa. Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella aiheesta jo olemassa olevaa tietoa, sekä tunnistaa yhteistyön muotoja ja kehittämistarpeita. Näihin kysymyksiin pystyin tutkielmassani vastaamaan.

Kokonaisuudessaan tutkielma on tehty hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Vilkan (2023) mukaan kriteereitä ovat muun muassa muiden tekemän tutkimustyön arvostava lähestyminen, tieteellisen kirjoittamisen pelisääntöjen noudattaminen, johdonmukaisuus ja tarkkuus. Myös tutkimusmetodien hallinta osoittaa Vilkan mukaan tutkimuksen laadukkuutta. Tutkielmassani olen pyrkinyt esittämään tutkimusprosessini tarkasti ja huolellisesti sekä reflektimaan omaa tutkimustyötäni ja ajatteluani koko tutkimusprosessin ajan. Tutkielmaan ei liity esimerkiksi eettisiä kysymyksiä

tutkittavien tietojen käsittelystä, sillä aineisto on koottu muista tutkimuksista. Olen hyödyntänyt aiempaa teoreettista pohjaa ja käsitteitä tutkielman aihepiirin esittelyssä, sekä tulosten pohdinnassa. Olen tällä tavoin liittännyt saamani tulokset osaksi laajempaa tutkimuskenttää ja käynyt vuoropuhelua aiempien tutkimusten tulosten kanssa. Saamani tulokset ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa ja teorialuvussa esittelemäni käsitteet relevantteja analyysin kannalta.

5.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkimuksen tulosten perusteella varhaiskasvatuksen ja museoiden välisessä yhteistyössä on vielä monia kehittämisen mahdollisuuksia ja tarpeita. Erityisesti kehittämistä tarvitaan sisältöjen suunnittelussa alle kouluikäisten lasten oppimista mahdollisimman hyvin palveleviksi. Keskiöön on jatkossa tärkeää nostaa vieläkin vahvemmin pienten lasten tarpeet, erityisesti oppimisen kokemuksellisuuden osalta. Museoiden olisi hyvä pitää mielessään eri taustoista tulevia kävijöitä potentiaalisesti kiinnostavat teemat jo tulevista sisällöistä keskusteltaessa. Tutkimustulosten perusteella vaikuttaa siltä, että varhaiskasvatuksen työntekijöiden toiveet ja museoiden tarjoamat sisällöt eivät aina kohtaa parhaalla mahdollisella tavalla. Syynä voivat olla erilaiset näkemykset oppimisen toiminnallisuudesta tai lapsia kiinnostavista teemoista. Aktiivinen vuoropuhelu ja selkeä viestintä voisivat auttaa kehittämään jatkossa sisältöjä, jotka vastaisivat paremmin lapsiryhmien tarpeisiin.

Tässä tutkielmassa tarkastelun kohteena oli ainoastaan yksi suomalaisesta kontekstista tehty tutkimus. Tämä johtui siitä, ettei kotimaasta ole juurikaan tuotettu tutkimustietoa viime vuosien aikana. Museoiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyön toimivuus Suomessa onkin aihepiiri, josta tutkimusta olisi selvästi mielekästä tuottaa tulevaisuudessa. Vaikka jonkin verran oppia voidaankin saada myös ulkomaisista tutkimuksista ja niissä tehdyistä havainnoista, olisi suomalaisen varhaiskasvatuksen kehittämisen kannalta tärkeää saada tietoa nimenomaan Suomessa olevien museoiden toiminnan hyödyntämisestä.

LÄHTEET

Kirjallisuuskatsauksessa tarkastellut artikkelit on merkitty asteriskilla.

Akamca, G., Yildirim, R. G., & Ellez, A. M. (2017). *An alternative educational method in early childhood: Museum education*. *Educational Research and Reviews*, 12(14), p. 688–694. doi: 10.5897/ERR2017.3145

Andre, L., Durksen, T. & Volman, M. L. (2016). *Museums as avenues of learning for children: a decade of research*. *Learning Environ Res* 20: 47–76. doi: 10.1007/s10984-016-9222-9

*Barrio Fernández, T., Echarri, F., Sara, U. N., & Laura, O. G. (2022). *The “Kids’ museum” project goes to the mater dei school: Assessment of an educational project aimed at the first cycle of early childhood education (0–3 years old)*. *The International Journal of Early Childhood Learning*, 30(1), p. 1–12. doi: <https://doi.org/10.18848/2327-7939/CGP/v30i01/1-12>

*Clarkin-Phillips, J., Carr, M., Thomas, R., Tinning, A., & Waitai, M. (2018). *Fostering the Artistic and Imaginative Capacities of Young Children: Case Study Report from a Visit to a Museum*. *International Journal of Early Childhood*, 50(1), 33–46. doi: <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1007/s13158-018-0211-2>

Cooke, L. (2020). *Young Children Explore Sewerby Hall*. Teoksessa Hackett, A., Holmes, R. & MacRae, C. (toim.). *Working With Young Children in Museums. Weaving Theory and Practice*. London: Routledge. S. 131–138.

Cromartie, N., Kwon, K. & Welch, M. (2021). *Evaluating early learning in museums: Planning for our youngest visitors*. London: Routledge.

*Dilli, R., & Dümenci, S. B. (2015). *Effect of Museum Education on Teaching Extinct Animals Lived in Anatolia to Pre-School Children*. *Egitim Ve Bilim*, 40(181).

<https://libproxy.tuni.fi/login?qurl=https%3A%2F%2Fwww.proquest.com%2Fsc>

- [holarly-journals%2Feffect-museum-education-on-teaching-extinct%2Fdocview%2F1735636169%2Fse-2%3Faccountid%3D14242](https://libproxy.tuni.fi/login?url=https%3A%2F%2Fwww.proquest.com%2Fsc-holarly-journals%2Feffect-museum-education-on-teaching-extinct%2Fdocview%2F1735636169%2Fse-2%3Faccountid%3D14242)
- Eerola-Pennanen, P. (2022). Kulttuurinen monimuotoisuus. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia*. Tampere: Vastapaino.
- *Erdman, S. (2016). Creating meaningful partnerships with museums. *YC Young Children*, 71(1), p. 14–21.
- <https://libproxy.tuni.fi/login?url=https%3A%2F%2Fwww.proquest.com%2Fsc-holarly-journals%2Fcreating-meaningful-partnerships-with-museums%2Fdocview%2F1789777835%2Fse-2%3Faccountid%3D14242>
- Erdman, S., Nguyễn Nhi & Middleton, M. (2022). *Welcoming young children into the museum: A practical guide*. Abingdon: Routledge, Taylor & Francis Group.
- *Fernández-Santín, M., & Atenas, J. (2021). Building Relationships between Museums and Schools: Reggio Emilia as a Bridge to Educate Children about Heritage. *Sustainability*, 13(7), 3713. <https://doi.org/10.3390/su13073713>
- Hackett, A., Holmes, R. & MacRae, C. (2020). *Working With Young Children in Museums. Weaving Theory and Practice*. London: Routledge.
- *Hartman, S. L. & Hines-Bergmeier, J. (2021). Embracing partnerships with informal settings to enhance teaching and learning. *YC Young Children*, 76(2), 64–68.
- <https://libproxy.tuni.fi/login?url=https%3A%2F%2Fwww.proquest.com%2Fsc-holarly-journals%2Fembracing-partnerships-with-informal-settings%2Fdocview%2F2536825608%2Fse-2%3Faccountid%3D14242>
- Hoare, K. & Kelland, K. (2020). The Sound of Little Feet at the British Museum. Hackett, A., Holmes, R. & MacRae, C. (toim). *Working With Young Children in Museums. Weaving Theory and Practice*. London: Routledge. S. 122–130.
- Johansson, K. (2007). Kirjallisuuskatsaukset – huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. (toim.) *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto.
- Kaitavuori, Kaija (2007). Museo ja yleisö. Teoksessa Kinanen, P. (toim.) *Museologia tänään*. Helsinki: Gummerus.

- Koivula, M. & Hännikäinen, M. (2022). Kulttuurihistoriallinen lähestymistapa lapsen oppimiseen ja kehitykseen. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia*. Tampere: Vastapaino.
- Laurila, V. (2021). *Helinä Rautavaaran museo varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen oppimisympäristönä*. Pro gradu –tutkielma, Turun yliopisto.
- Majaniemi, J. (2018). *AIKAMATKALLA – Museopedagogisen teemakokonaisuuden suunnittelu varhaiskasvatukseen*. Opinnäytetyö, Karelia-ammattikorkeakoulu.
- Moilanen, F. (2012). *Suunnitelmallisuutta, tavoitettavuutta ja yhteistyötä läpäisyperiaatteella : kulttuurikasvatuksen opetussuunnitelma päivähoitossa ja perusopetuksessa*. Pro gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto.
- *Noble, K. & Wallis, N. (2022). It's our museum too: Co-producing research in a university museum through a nursery residency programme. *Qualitative Research Journal*, 22(1), 42–55. doi: <https://doi.org/10.1108/QRJ-01-2021-0009>
- Opetushallitus (2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Määräykset ja ohjeet 2022:2a.
- Palviainen, R. (2000). Museopedagogiikka muuttuvassa maailmassa. Teoksessa Vilkuna, J. (toim.) *Näkökulmia museoihin ja museologiaan*. Turku: Ethnos ry.
- Pellikka, I. (2011). Lapsen historiatietoisuus ja sen herättäminen. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Petticrew, M. & Roberts, H. (2006). *Systematic Reviews in the Social Sciences. A Practical Guide*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Potanina, E. (2018). *"Sai tehdä, osallistua ja koskea..." : Tavoitteellinen museopedagogiikka varhaiskasvatuksen menetelmänä*. Opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu.
- *Redvaldsen, D. (2023). *Not by the book: The teaching of history in norwegian kindergartens*. *History Education Research Journal*, 20(1). <https://libproxy.tuni.fi/login?url=https%3A%2F%2Fwww.proquest.com%2Fsolarly-journals%2Fnot-book-teaching-history-norwegian->

[kindergartens%2Fdocview%2F2844894884%2Fse-2%3Faccountid%3D14242](https://doi.org/10.1007/s13158-016-0159-z)

- *Rönkkö, M., Aerila, J., & Grönman, S. (2016). Creative inspiration for preschoolers from museums. *International Journal of Early Childhood*, 48(1), 17–32. doi: <https://doi.org/10.1007/s13158-016-0159-z>
- Sack, J., Thompson, R., & Wang, O. (2022). *Connecting communities of practice around early childhood learning: Working toward symbiotic relationships in the art museum*. *Art Education*, 75(2), p. 27–32. doi: <https://doi.org/10.1080/00043125.2021.2009278>
- Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopisto.
- Shaffer, S. E. (2021). *International thinking on children in museums: A sociocultural view of practice*. London: Routledge.
- Tornberg, L. & Venäläinen, P. (2008). Museopedagogiikka. Teoksessa Venäläinen, P. (toim.) *Kulttuuriperintö ja oppiminen*. Helsinki:Gummerus.
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. (2023). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*. Helsinki: Art House.

LIITTEET

Liite 1: Tutkielman aineisto

Kirjoittajat	Otsikko	Julkaisupaikka	Vuosi	Tutkittu maa	Aihe	Tunniste
Barrio Fernández, T., Echarri, F., Urra Nieva, S. & Oteiza Gurucharri, L.	The "Kids' Museum" Project Goes to the Mater Dei School: Assessment of an Educational Project Aimed at the First Cycle of Early Childhood Education (0–3 Years Old)	The International Journal of Early Childhood Learning	2022	Espanja	Museotoiminta hyvin pienten lasten kanssa, museotoiminnan vieminen lasten luokse	1
Clarkin-Phillips, J., Carr, M., Thomas, R., Tinning, A. & Waitai, M.	Fostering the Artistic and Imaginative Capacities of Young Children: Case Study Report from a Visit to a Museum	International Journal of Early Childhood	2018	Uusi-Seelanti	Yhden 4-vuotiaan lapsen kokemukset ennen, aikana ja jälkeen näyttelyvierailun, museokokemuksen työstäminen edelleen itse ideoiden ja tuottaen	2
Dilli, R. & Dümenci, S. B.	Effect of Museum Education on Teaching Extinct Animals Lived in Anatolia to Pre-School Children	Egitim ve Bilim	2015	Turkki	Museokasvatuksen pitkäkestoinen ohjelma; vaikutukset 6-vuotiaiden oppimiseen	3
Erdman, S.	Creating Meaningful Partnerships With Museums	YC Young Children	2016	USA	Museoiden tarjoamat mahdollisuudet eri ikäisten lasten kasvatukselle	4
Fernández-Santin, M. & Atenas, J.	Building Relationships between Museums and Schools: Reggio Emilia as a Bridge to Educate	Sustainability	2021	Sveitsi	Reggio Emilia –suuntauksen hyödyntämismahdollisuudet, tavoitteena tuoda koulu museoon ja museo kouluun, yhteistyö koulun ja museon kasvattajien välillä	5

	Children about Heritage					
Hartman, S. L. & Hines-Bergmeier, J.	Embracing Partnerships with Informal Settings to Enhance Teaching and Learning	YC Young Children	2021	USA	Varhaiskasvatustyösköön ulkopuolisten oppimiskokemusten merkitys, sekä niiden järjestäminen käytännössä	6
Noble, K. & Wallis, N.	It's our museum too: co-producing research in a university museum through a nursery residency programme	Qualitative Research Journal	2022	Iso-Britannia	Päiväkotiryhmän vierailun tuottamien havaintojen ja kokemusten hyödyntäminen museotoiminnan suunnittelussa	7
Redvaldsen, D.	Not by the Book: The Teaching of History in Norwegian Kindergartens	History Education Research Journal	2023	Norja	Kristiansandin päiväkotien toiminnan historiasällöt vuosisuunnitelmissa + kasvattajien haastattelut	8
Rönkkö, M-L., Aerila, J-A. & Grönman, S.	Creative Inspiration for Preschoolers from Museums	International Journal of Early Childhood	2016	Suomi	Museovierailujen ja tarinasekä käsityöprojektin yhdistäminen esikoulussa; havainnot toimivuudesta, innostavuudesta, oppimisesta	9

Liite 2: Tutkimuskysymys 2: pelkistetyt ilmaukset ja pääluokat

Toiminta museoissa	Toiminta päiväkodeissa	Digitaaliset ympäristöt	Suunnittelutyö
Opettajien mahdollisuus tutustua näyttelyn sisältöihin ennakkoon [2]	Lapsiryhmiin lainattavat materiaalipaketit [6]	Sosiaalisen median hyödyntäminen viestinnässä [4]	Aktiivinen vuorovaikutus ja viestintä [1]
Käsillä tekeminen museoympäristössä [3]	Opettajille suunnatut oppaat sisältöjen käsittelystä [1]	Laadukkaan materiaalin avaaminen sähköisesti käytettäväksi [4]	Eri alojen ammattilaisten yhteistyö mielekkäiden kokonaisuuksien luomiseksi [3]
Museo projektien toteuttamisen tilana [8]	Valmiit projektipohjat, joita on mahdollista räätälöidä ryhmälle sopiviksi [1]	Museoiden sivustojen pitäminen ajan tasalla [5]	Opetushenkilöstön osallistaminen suunnittelutyöhön [5]
Esteettömyyden huomioiminen (rattaat ja vaunut) [4]	Museovierailua ennakoivat ja seuraavat harjoitteet ja projektit päiväkodissa [2]	Pedagogisen toiminnan sisältöjen selkeä esittely [5]	Lapsiryhmien osallistuminen uusien sisältöjen kokeiluun käytännössä [7]
Vierailuaikojen suunnittelu myös pienille sopiviksi [4]	Museon edustaja tutustuu lasten toimintaan päiväkodissa [2]	Aktiivinen viestintä kohderyhmien suuntaan [5]	Näkökulmien jakaminen osapuolten kesken [7]
Itsenäisen toimimisen mahdollistaminen ryhmille [4]	Museokokemuksen tuominen lapsiryhmään [6]	Virtuaalikokemukset (vierailut, tuokiot) [6]	
Valmiiksi suunnitellut tapahtumat [4]			
Useiden vierailujen mittaiset projektit [5]			

Liite 3: Tutkimuskysymys 3: pelkistetyt ilmaukset ja pääluokat

Viestintä	Suunnittelu	Saavutettavuus	Sisällöt ja menetelmät
Tarjolla olevien kasvatussisältöjen selkeä sanoittaminen [1]	Täsmällisyys ajankäytössä ja menetelmissä [1]	Lainattavien materiaalien oltava pitkiä aikoja käytettävissä [1]	Materiaalipakettien monipuolistaminen [1]
Museoiden saaman hyödyn tuominen esiin [4]	Projektiotimet, jotka edistävät yhteistyötä [3]	Virtuaalisia sisältöjä avattava lisää [5]	Pakettien mukana konkreettisia ehdotuksia esim. Harjoituksissa käytettävästä musiikista [1]
Dokumentoinnin ja jälkiprojektien jakaminen osapuolten kesken [5]	Museokasvatuksen metodien siirtäminen osaksi varhaiskasvatuksen toimintaa [3]	Ohjeistukset opettajille, miten hyödyntää museon materiaaleja luokkaopetuksessa [5]	Verkkaisempi tahti [4]
Museoiden puhuttava samaa kieltä kasvatusinstituutioiden kanssa [5]	Useita vierailukertoja yksittäisten sijaan [4]	Mahdollisuudet oppimiskokemuksiin museon ulkopuolella [5]	Matalammat tavoitteet toiminnalle [4]
Opettajien tuotava esiin omat tarpeensa suhteessa opetussuunnitelmiin ja kasvatuksellisiin tavoitteisiin [6]	Opetukselliset suunnitelmat suunnattuina eri ikäisille lapsille [5]	Avoin pääsy museon kokoelmiin ja materiaaleihin (erityisesti digitaaliset) [5]	Lapsiryhmät "koekaniineiksi" uusille sisällöille ja ohjelmille [4]
	Jatkuvien oppimisprosessien luominen [5]	Mahdollisuus ladata ja tulostaa itselleen materiaalia luokassa hyödynnettäväksi [5]	Uuden tiedon löytäminen osallistuvan ryhmän avulla [7]
	Yhteistoiminnallinen suunnittelu pedagogisen lähentymisen mahdollistamiseksi [5]		Museon tiloissa sallittava "hallittu kaaos" lasten toimiessa niissä [5]
	Fokus lasten tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin [5]		Erilaisten viestinnän ja ilmaisun tapojen huomioiminen [5]
	Tilojen käytännöllisyys ja muokattavuus [5]		Inklusiivisten kasvatusmateriaalien tarjoaminen [5]
	Toiminnan ja materiaalien varmistettava pienten lasten itsenäinen ja turvallinen toimiminen [5]		Yhteistyön muotojen varioiminen: toiminta varhaiskasvatusyksikössä, toiminta museossa, toiminta virtuaalisesti [6]
			Museovierailujen oltava kokemuspainotteisia, ei tietopainotteisia [9]